

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ *È È* κατά ΕΛΛΑΔΑΣ

(Προσφυγή αριθ. 32362/08)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

3 Φεβρουαρίου 2011

Η παρούσα απόφαση είναι οριστική. Μπορεί να υποστεί τυπικές διορθώσεις.

**Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα
SERVICE DES TRADUCTIONS DU MINISTERE DES AFFAIRES ETRANGERES
DE LA REPUBLIQUE HELLENIQUE, ATHENES
HELLENIC REPUBLIC, MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS, TRANSLATION
SERVICE, ATHENS**

Στην υπόθεση È È κατά Ελλάδας,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (πρώτο τμήμα), συνεδριάζοντας σε Επιτροπή αποτελούμενη από τους:

Nina Vajić, *πρόεδρος,*

Khanlar Hajiyev,

Giorgio Malinverni, *δικαστές,*

και τον André Wampach, *αναπληρωτή γραμματέα τμήματος.*

Αφού διασκέφθηκε σε συμβούλιο στις 13 Ιανουαρίου 2011,

Εκδίδει την πιο κάτω απόφαση, η οποία ελήφθη την ημερομηνία αυτή:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση έχει εισαχθεί με μία προσφυγή (αριθ. 32362/08) στρεφόμενη κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας από έναν υπήκοο του Κράτους αυτού, τον κύριο È È («ο προσφεύγων»), ο οποίος προσέφυγε ενώπιον του Δικαστηρίου στις 30 Ιουνίου 2008 δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης για την προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Ο προσφεύγων εκπροσωπείται από τον κύριο Β. Χειρδάρη, δικηγόρο Αθηνών. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από τους απεσταλμένους του αντιπροσώπου της, κύριο Γ. Κανελλόπουλο, σύμβουλο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και κυρία Γ. Παπαδάκη, πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Στις 8 Οκτωβρίου 2009, η πρόεδρος του πρώτου τμήματος αποφάσισε να κοινοποιήσει στην Κυβέρνηση την αιτίαση την ελκόμενη από τη διάρκεια της διαδικασίας. Κατ'εφαρμογή του Πρωτοκόλλου αριθ.14, η προσφυγή ανατέθηκε σε μία Επιτροπή.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

ΟΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

4. Ο προσφεύγων έχει γεννηθεί το 1943 και κατοικεί στην Κέρκυρα.

5. Στις 29 Μαΐου 1999, ο προσφεύγων, ιδιοκτήτης πλοίων, συνελήφθη για εμπορία ναρκωτικών. Στις 21 Ιουνίου 2000, μετά το πέρας την ανάκρισης, ο προσφεύγων, μαζί με άλλα δεκαπέντε άτομα, παραπέμφθηκε σε δίκη ενώπιον του Εφετείου Κακουρημάτων Αθηνών.

6. Οι συζητήσεις διήρκεσαν πολλές ημέρες, ήτοι από τις 25 έως τις 29 Σεπτεμβρίου 2000, και κατόπιν στις 2, 4, 5, 6, 10, 11, 13, 16, 19, 20, 23, 24 και 30 Οκτωβρίου 2000.

7. Με απόφαση της 31^{ης} Οκτωβρίου 2000, ο προσφεύγων καταδικάστηκε για εμπορία ναρκωτικών από το Τριμελές Εφετείο Κακουρημάτων Αθηνών σε ποινή ισόβιας κάθειρξης και σε χρηματική ποινή 200.000.000 δραχμών. Η δίκη αφορούσε εκτεταμένη εμπορία ναρκωτικών με τη Λατινική Αμερική, τη Βόρεια Αμερική και την Ευρώπη. Το κείμενο της απόφασης αυτής υπερβαίνει τις 400 σελίδες.

8. Εντός διαστήματος δέκα ημερών από την απαγγελία της απόφασης, οκτώ από τους δεκαπέντε καταδικασθέντες, μεταξύ των οποίων και ο προσφεύγων, άσκησαν έφεση κατά της απόφασης αυτής ενώπιον του Πενταμελούς Εφετείου Κακουρημάτων Αθηνών.

9. Η συζήτηση, η οποία είχε αρχικά ορισθεί για τις 29 Οκτωβρίου 2003, αναβλήθηκε για τις 14 Ιανουαρίου 2004, λόγω φόρτου του πινακίου αυτού του δικαστηρίου. Κατά την τελευταία αυτή ημερομηνία, αναβλήθηκε και πάλι για τις 26 Απριλίου 2004 κατόπιν αιτήματος ενός συγκατηγορούμενου, λόγω μίας ένδικης διαφοράς με τους δικηγόρους του

σχετικά με την αμοιβή τους. Κατά τις συζητήσεις της 26^{ης} και 30^{ης} Απριλίου 2004, ο δικηγόρος του προσφεύγοντος ζήτησε από το δικαστήριο να προσκομιστεί το σύνολο των μαγνητοφωνήσεων των συζητήσεών του με ένα συγκατηγορούμενο και κάλεσε το δικαστήριο να διατάξει πραγματογνωμοσύνη.

10. Κατά τη συζήτηση της 28^{ης} Ιουλίου 2004, το εφετείο ανέβαλε εκ νέου την υπόθεση για την 1^η Σεπτεμβρίου 2004, για λόγους που σχετίζονταν με τη διεξαγωγή της πραγματογνωμοσύνης. Την ημερομηνία εκείνη, η υπόθεση αναβλήθηκε εκ νέου για τις 29 Σεπτεμβρίου 2004, και κατόπιν για τις 7 Απριλίου 2005 για τους ίδιους λόγους.

11. Οι συζητήσεις διήρκεσαν εβδομήντα επτά ημέρες. Με απόφαση της 16^{ης} Δεκεμβρίου 2005, το εφετείο επικύρωσε την πρωτοβάθμια απόφαση. Το κείμενο αυτής της απόφασης περιέχει πάνω από 1200 σελίδες.

12. Το εφετείο απέρριψε επίσης ένα λόγο ενός συγκατηγορούμενου σχετικό με τη διάρκεια της υπόθεσης. Έκρινε ότι οι καθυστερήσεις οφείλονταν στους κατηγορούμενους και στα αιτήματα αναβολών τους και όχι στις δικαστικές αρχές. Επιπλέον, το εφετείο στηρίχθηκε στην πολυπλοκότητα της υπόθεσης η οποία αφορούσε οκτώ κατηγορουμένους, στα πολύ σοβαρά αδικήματα που έλαβαν χώρα σε πολυάριθμες χώρες, και στο γεγονός ότι η δίκη του πληρώματος του πλοίου που είχε χρησιμοποιηθεί για τη μεταφορά των ναρκωτικών είχε διεξαχθεί στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής.

13. Στις 12 Ιουλίου 2006, ο προσφεύγων άσκησε αίτηση αναίρεσης. Η συζήτηση έλαβε χώρα στις 14 Μαρτίου 2007.

14. Με απόφαση της 27^{ης} Δεκεμβρίου 2007, ο Άρειος Πάγος απέρριψε την αίτηση. Ειδικότερα, επικύρωσε το συλλογισμό του εφετείου σχετικά με τη διάρκεια της διαδικασίας ενώπιον του τελευταίου.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΟ

**I. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 § 1
ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ**

15. Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι η διάρκεια της διαδικασίας παραγνώρισε την αρχή της «λογικής προθεσμίας» όπως αυτή προβλέπεται στο άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης, το οποίο έχει ως εξής:

«Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή (...) εντός λογικής προθεσμίας, υπό (...) δικαστηρίου το οποίο θα αποφασίση (...) επί του βασίμου πάσης εναντίον του κατηγορίας ποινικής φύσεως (...)»

16. Η Κυβέρνηση αντικρούει αυτή τη θέση. Επικαλείται την πολυπλοκότητα της υπόθεσης, το μεγάλο αριθμό κατηγορουμένων (δεκαέξι σε πρώτο βαθμό και οκτώ στην κατ'έφεση και την αναιρετική διαδικασία) και τον αριθμό αναβολών που ζήτησε ο προσφεύγων ή στις οποίες δεν έφερε αντίρρηση.

17. Η περίοδος που πρέπει να ληφθεί υπόψη άρχισε στις 29 Μαΐου 1999, με τη σύλληψη του προσφεύγοντος, και περατώθηκε στις 27 Δεκεμβρίου 2007, με την απόφαση του Αρείου Πάγου. Διήρκεσε επομένως οκτώ έτη και επτά μήνες για τρεις βαθμούς δικαιοδοσίας.

A. Επί του παραδεκτού

18. Καταρχήν, η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι ο προσφεύγων δεν εξάντλησε τα εθνικά ένδικα μέσα διότι δεν άσκησε αγωγή αποζημίωσης στη βάση του άρθρου 105 του εισαγωγικού νόμου του αστικού κώδικα.

19. Το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει ότι το επικαλούμενο από την Κυβέρνηση ένδικο μέσο δεν πληροί τις απαιτήσεις του άρθρου 35 § 1 της Σύμβασης και ότι πρέπει συνεπώς να απορριφθεί η σχετική ένσταση (*Τσουκαλάς κατά Ελλάδα*, αριθ. 12286/08, 22 Ιουλίου 2010). Διαπιστώνει, επιπλέον, ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη με την έννοια του άρθρου 35 § 3 της Σύμβασης. Σημειώνει επιπλέον ότι αυτή δεν προσκρούει σε κανέναν άλλο λόγο απαραδέκτου.

B. Επί της ουσίας

20. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι ο εύλογος χαρακτήρας της διάρκειας μιας διαδικασίας εκτιμάται σύμφωνα με τις συνθήκες της υπόθεσης και λαμβανομένων υπόψη των κριτηρίων που έχουν καθιερωθεί από την νομολογία του Δικαστηρίου, και ειδικότερα της πολυπλοκότητας της υπόθεσης, της συμπεριφοράς του προσφεύγοντος και εκείνης των αρμοδίων αρχών (βλέπε, μεταξύ πολλών άλλων, *Pélissier et Sassi κατά Γαλλίας* [GC], αριθ. 25444/94, § 67, CEDH 1999-II).

21. Το Δικαστήριο έχει χειριστεί πολλές φορές υποθέσεις που εγείρουν ζητήματα παρόμοια με εκείνα της προκείμενης υπόθεσης και έχει διαπιστώσει την παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης (βλέπε την πιο πάνω απόφαση *Pélissier et Sassi*).

22. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι η διαδικασία αφορούσε δεκαέξι κατηγορούμενους για αδικήματα που διαπράχθηκαν σε πολυάριθμες χώρες και αφορούσαν εμπορία ναρκωτικών, και ότι τα πραγματικά περιστατικά ήταν πολύπλοκα. Το κείμενο της πρωτοβάθμιας απόφασης περιέχει πάνω

από 400 σελίδες και εκείνο της απόφασης του εφετείου πάνω από 1200 σελίδες. Εν τούτοις, η διάρκεια της διαδικασίας ενώπιον του εφετείου – πέντε έτη περίπου- σε μία ποινική υπόθεση δεν μπορεί να θεωρηθεί λογική, λαμβανομένων ιδίως υπόψη των πολύ μακρών διαστημάτων στα οποία συναίνεσε το εν λόγω δικαστήριο για τη διεξαγωγή της πραγματογνωμοσύνης και ιδίως του διαστήματος των τριών περίπου ετών που μεσολάβησε μεταξύ της κατάθεσης της έφεσης ενώπιον του εφετείου και της πρώτης συζήτησης που πραγματοποιήθηκε ενώπιον του δικαστηρίου αυτού.

23. Αφού εξέτασε όλα τα στοιχεία που του υποβλήθηκαν, το Δικαστήριο θεωρεί ότι η Κυβέρνηση δεν εξέθεσε κανένα γεγονός ή επιχείρημα που να μπορεί να οδηγήσει σε διαφορετικό συμπέρασμα στην παρούσα περίπτωση. Λαμβανομένης υπόψη της νομολογίας του επί του ζητήματος αυτού, το Δικαστήριο εκτιμά ότι εν προκειμένω η διάρκεια της επίδικης διαδικασίας ήταν υπερβολική και δε συνάδει με την απαίτηση της «λογικής προθεσμίας».

Συνεπώς, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1.

II. ΕΠΙ ΤΩΝ ΛΟΙΠΩΝ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΩΝ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΩΝ

24. Ο προσφεύγων παραπονείται επίσης για παραβίαση του δικαιώματός του σε δίκαιη δίκη, το οποίο εγγυάται το άρθρο 6 της Σύμβασης. Κατηγορεί το εφετείο, το οποίο αρχικά αποφάνθηκε σε πρώτο βαθμό, και κατόπιν σε δεύτερο βαθμό, ότι έλαβε υπόψη τις εσφαλμένες κατηγορίες που διατύπωσαν σε βάρος του ένας αστυνομικός και οι συγκατηγορούμενοί του. Κατηγορεί επίσης τον Άρειο Πάγο ότι απέρριψε την αίτησή του χωρίς να λάβει επαρκώς υπόψη τους λόγους αναίρεσής του.

25. Το Δικαστήριο θεωρεί ότι μέσω αυτής της αιτίας, ο προσφεύγων αμφισβητεί τον τρόπο με τον οποίο τα εθνικά δικαστήρια αποφάνθηκαν στην περίπτωση του. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ως προς τούτο ότι σύμφωνα με το άρθρο 19 της Σύμβασης, αποστολή του είναι να διασφαλίζει την τήρηση των δεσμεύσεων που απορρέουν από τη Σύμβαση για τα συμβαλλόμενα μέρη. Ειδικότερα, δεν είναι αρμόδιο να γνωρίζει τα πραγματικά ή νομικά σφάλματα που φέρονται να έχουν διαπραχθεί από ένα εθνικό δικαστήριο, εκτός αν και στο μέτρο που θα μπορούσαν να προσβάλουν τα δικαιώματα και τις ελευθερίες που προστατεύονται από την Σύμβαση (βλέπε *Garcia Ruiz κατά Ισπανίας* [GC], αριθ. 30544/96, § 28, CEDH 1999-I). Το Δικαστήριο δεν μπορεί να εκτιμήσει το ίδιο τα πραγματικά στοιχεία που οδήγησαν ένα εθνικό δικαστήριο να υιοθετήσει μία συγκεκριμένη απόφαση αντί μιας άλλης, διότι, διαφορετικά, θα αναδεικνυόταν δικαστής τετάρτου βαθμού και θα παραγνώριζε τα όρια της αποστολής του (βλέπε, *mutatis mutandis*, *Kemmache κατά Γαλλίας* (αριθ. 3), 24 Νοεμβρίου 1994, § 44, série A αριθ. 296-C).

26. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο δε διακρίνει καμία ένδειξη αυθαιρεσίας από τα ποινικά δικαστήρια και τον Άρειο Πάγο στον χειρισμό της υπόθεσης της οποίας επιλήφθηκαν.

27. Έπεται ότι η αιτίαση αυτή πρέπει να απορριφθεί ως προδήλως αβάσιμη, κατ'εφαρμογή του άρθρου 35 §§ 3 και 4 της Σύμβασης.

III. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

28. Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης,

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της και εάν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού

Συμβαλλομένου Μέρους επιτρέπει την ατελή μόνον επανόρθωση των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο επιδικάζει στον ζημιωθέντα διάδικο, εφόσον συντρέχει λόγος, μία δίκαιη ικανοποίηση.»

A. Ζημία

29. Ο προσφεύγων αξιώνει 10.000 ευρώ για την ηθική βλάβη που υποστηρίζει ότι υπέστη.

30. Η Κυβέρνηση εκτιμά ότι η διαπίστωση της παραβίασης θα συνιστούσε μία επαρκή δίκαιη ικανοποίηση.

31. Το Δικαστήριο εκτιμά ότι ο προσφεύγων υπέστη μία βέβαιη ηθική βλάβη. Αποφαινόμενο κατά δίκαιη κρίση, του επιδικάζει 4.000 ευρώ για την αιτία αυτή.

B. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

32. Ο προσφεύγων αξιώνει ομοίως 1.500 ευρώ για τα έξοδα και τη δικαστική δαπάνη στα οποία υποβλήθηκε ενώπιον του Δικαστηρίου.

33. Η Κυβέρνηση καλεί το Δικαστήριο να μην επιδικάσει ποσό το οποίο να υπερβαίνει τα 500 ευρώ.

34. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η επιδίκαση εξόδων και δικαστικής δαπάνης στη βάση του άρθρου 41 προϋποθέτει την απόδειξη της πραγματικότητας, της αναγκαιότητάς τους και, επιπλέον, του εύλογου χαρακτήρα του ύψους τους (*Ιατρίδης κατά Ελλάδας* [GC], no. 31107/96, § 54, CEDH 2000-XI). Ως εκ τούτου, εν προκειμένω, λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων που έχει στην κατοχή του και των πιο πάνω αναφερομένων κριτηρίων, το Δικαστήριο κρίνει εύλογο να επιδικάσει στον προσφεύγοντα

ολόκληρο το αιτούμενο ποσό, ήτοι 1.500 ευρώ, πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται από τον προσφεύγοντα ως φόρος επί του ποσού αυτού.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

35. Το Δικαστήριο κρίνει προσήκον να βασίσει το επιτόκιο των τόκων υπερημερίας στο επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. *Κηρύσσει* την προσφυγή παραδεκτή ως προς την αιτίαση την ελκόμενη από την υπερβολική διάρκεια της διαδικασίας και अपαράδεκτη κατά τα λοιπά.
2. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης.
3. *Αποφαίνεται*
 - α) ότι το εναγόμενο Κράτος οφείλει να καταβάλει στον προσφεύγοντα, εντός τριών μηνών, τα ακόλουθα ποσά:
 - i) 4.000 (τέσσερις χιλιάδες) ευρώ, πλέον οποιουδήποτε ποσού μπορεί να οφείλεται ως φόρος, για ηθική βλάβη,
 - ii) 1.500 (χίλια πεντακόσια) ευρώ, πλέον οποιουδήποτε ποσού μπορεί να οφείλεται ως φόρος από τον προσφεύγοντα, για έξοδα και δικαστική δαπάνη.

β) ότι, από τη λήξη της προθεσμίας αυτής και μέχρι την καταβολή, τα ποσά αυτά θα προσαυξηθούν με τόκους υπολογιζόμενους με επιτόκιο ίσο με το επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, το οποίο θα ισχύει κατά την εν λόγω περίοδο, προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

4. *Απορρίπτει* το αίτημα δίκαιης ικανοποίησης κατά τα λοιπά.

Συντάχθηκε στη γαλλική γλώσσα και στη συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 3 Φεβρουαρίου 2011, κατ'εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του κανονισμού.

(υπογραφή)

André Wampach

Αναπληρωτής Γραμματέας

(υπογραφή)

Nina Vajić

Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση του συνημμένου
εγγράφου από τα γαλλικά.

Αθήνα, 11 Μαρτίου 2011.

Ο μεταφραστής

Αλέξανδρος Πετροντσόπουλος